

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 1 (44)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2011

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 1 (44). — Рівне: РДГУ, 2011. — 209 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дошкільної освіти та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти», проведеної 9-10 грудня 2010 р. Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Інститутом психології ім. Л.С.Виготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), факультетом дошкільного виховання Білоруського державного педагогічного університету ім. Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина).

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.04.2011 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

як засіб формування шанобливого ставлення дала свої результати. Результати підсумкового експерименту засвідчили, що в групах дітей 5-го року життя, які працювали за запропонованою методикою, відбулися суттєві зрушення у типах сформованості шанобливого ставлення до дорослих (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльні дані типів сформованості поваги до дорослих у дітей 5-го року життя за результатами проведення експерименту (%)

Типи експеримент	Констатувальний		Контрольний	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий	12 %	10 %	20 %	12 %
Середній	67 %	68 %	75 %	70 %
Низький	21 %	22 %	5 %	18 %

У контрольних групах також спостерігалися певні позитивні зміни, проте несистематичність роботи з формування у дітей 5-го року життя шанобливого ставлення до дорослих, низька варіативність форм роботи значно знизили можливість наближення дітей до вищого типу сформованості поваги до дорослих.

Висновки. Отже, досягнуті в процесі експериментального дослідження позитивні результати розкривають перспективу подальшої роботи в цьому напрямку за умови тісної співпраці з родинами та постійного використання невичерпного джерела високих виховних можливостей українських казок під безпосереднім цілеспрямованим керівництвом дорослого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: наук. видання / Бех І.Д. – К: Либідь, 2003. – Кн. 1. – 280 с.
2. Богущ А.М. Духовні цінності в контексті сучасної парадигми виховання / А.М.Богущ // Виховання і культура. – 2001. – № 1(1) – С. 4 – 10.
3. Боришевський М.Й. Моральні переконання та їх формування у дітей. – К., 1979. – 48 с. Шестого года жизни под влиянием художественной книги и картины: Автореферат дис... канд. пед. наук: 19.00.07 – М., 1982. – 18 с.
4. Великий сучасний словник сучасної української мови: 250000 / Вячеслав Тимофійович Бусел (уклад. та голов. ред.). – К.: Перун, 2005. – 1728 с.
5. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості у дошкільному дитинстві: Навч. Посібник для вищ. навч. закладів. – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
6. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників. – К.: Вища школа, 1993. – 111 с.
7. Поніманська Т.І, Козлюк О.А., Марчук Г.В. Виховання людяності (до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»). – К.: Міленіум, 2008. – 136 с.
8. Философский энциклопедический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 576 с.

Резюме. В статье рассматривается проблема формирования уважительного отношения к взрослым у детей 5-го года жизни средствами украинской сказки; поданы результаты экспериментального исследования.

Ключевые слова: моральное отношение, моральные принципы, уважительное отношение, моральные нормы.

The summary. In the article the problem of forming of deferential attitude of 5-year old children toward adults with the help of the Ukrainian fairy-tale is examined; the results of experimental research are given.

Key words: moral attitude, moral principles, deferential attitude, moral norms.

Одержано редакцією 16.11.2010 р.

УДК: 372.42

Н.Б. КАТАЛИМОВА

ОСОБЕННОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВРЕМЕННУЮ СИСТЕМУ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. Стаття розкриває різноманітні аспекти впровадження інноваційних технологій навчання та виховання дітей дошкільного віку. Охарактеризовано зарубіжні і вітчизняні педагогічні технології. Досліджено стан розвитку сучасних альтернативних закладів дошкільної освіти в Україні.

Ключові слова: інноваційні технології, альтернативні заклади дошкільної освіти, педагогічна інноватика.

Постановка проблеми. В настоящее время в нашей стране происходят существенные изменения в национальной политике образования. Это связано с переходом на позиции личностно-ориентированной

педагогіки. Одной из задач современного дошкольного образования становится раскрытие потенциала всех участников педагогического процесса, предоставление им возможностей проявления творческих способностей. Решение этих задач невозможно без осуществления вариативности в образовательных процессах, в связи с чем появляются различные инновационные типы и виды образовательных учреждений, которые требуют глубокого научного и практического осмысления.

Нововведения, или инновации, характерны для любой профессиональной деятельности человека и поэтому, естественно, становятся предметом изучения, анализа и внедрения. Инновации сами по себе не возникают, они являются результатом научных поисков, передового педагогического опыта отдельных воспитателей и целых коллективов. Этот процесс не может быть стихийным, он нуждается в управлении.

Применительно к педагогическому процессу инновация означает введение нового в цели, содержание, методы и формы обучения и воспитания, организацию совместной деятельности педагога и воспитанника [2, 156].

Об инновациях в украинской образовательной системе заговорили в 80-х годах XX века. Именно в это время в педагогике проблема инноваций и, соответственно, её понятийное обеспечение стали предметом специальных исследований. Термины «инновации в образовании» и «педагогические инновации», употребляемые как синонимы, были научно обоснованы и введены в категориальный аппарат педагогики.

Педагогическая инновация – нововведение в педагогическую деятельность, изменения в содержании и технологии обучения и воспитания, имеющие целью повышение их эффективности.

Таким образом, инновационный процесс заключается в формировании и развитии содержания и организации нового. В целом под инновационным процессом понимается комплексная деятельность по созданию, разработке, освоению, использованию и распространению новшеств.

Последние годы в Украине возникают новые виды воспитательно-образовательных учреждений для детей, разнообразные педагогические услуги, которые предлагаются детям и их родителям. Наряду с государственными существуют и частные детские сады. Большая часть детских учреждений решает задачи общего развития детей, но уже имеются учреждения, ставящие целью раннее развитие специальных способностей дошкольников (эстетические центры, дошкольные группы и детские сады при лицеях, гимназиях и т.п.); интеграцию воспитания здоровых детей и детей с определёнными проблемами физического развития; создание дошкольных групп, работающих в условиях трехязычия в Крыму, и другие. Такое положение дел в дошкольном образовании непосредственно связано как с возрастающими запросами родителей, желающих поднять общий уровень развития детей, раскрыть у них те или иные способности, подготовить к обучению в определенной школе, так и с изменениями в самом школьном образовании.

Актуальность данного исследования состоит в том, что современная система отечественного дошкольного образования строится на принципах динамизма, вариативности организационных форм, гибкого реагирования на потребности общества и личности, характеризуется возникновением новых видов воспитательно-образовательных учреждений для детей, разнообразием педагогических услуг.

В отечественной литературе проблема инноваций долгое время рассматривалась в системе экономических исследований. Однако со временем возникла проблема оценки качественных характеристик инновационных изменений во всех сферах общественной жизнедеятельности, но определить эти изменения только в рамках экономических теорий невозможно. Необходим иной подход к исследованию инновационных процессов, где анализ инновационных проблем включает в себя использование современных достижений не только в области науки и техники, но и в сферах управления, образования, права и др.

Поиски решения педагогических проблем инноватики связаны с анализом имеющихся результатов исследования сущности, структуры, классификации и особенностей протекания инновационных процессов в сфере образования. На теоретико-методологическом уровне наиболее фундаментально проблема нововведений отражена в работах М.М. Поташника, А.В. Хуторского, В.С. Лазарева, В.И. Загвязинского с позиций системно-деятельностного подхода, что дает возможность анализировать не только отдельные стадии инновационного процесса, но и перейти к комплексному изучению нововведений.

Целью данного исследования является характеристика зарубежных и отечественных инновационных технологий и исследование состояние развития современных альтернативных форм дошкольного образования в Украине.

Изложение основного материала. Инновации в образовании считаются новшествами, специально спроектированными, разработанными или случайно открытыми в порядке педагогической инициативы. В качестве содержания инновации могут выступать: научно-теоретическое знание определённой новизны, новые эффективные образовательные технологии, выполненный в виде технологического описания проект эффективного инновационного педагогического опыта, готового к внедрению. Нововведения – это новые качественные состояния учебно-воспитательного процесса, формирующиеся при внедрении в практику достижений педагогической и психологической наук, при использовании передового педагогического опыта [3, 171].

Для полного и более точного представления специфики инновационных процессов, протекающих в современном украинском образовательном пространстве, в системе образования можно выделить два типа учебно-воспитательных учреждений: традиционные и развивающиеся. Для традиционных систем характерно стабильное функционирование, направленное на поддержание однажды заведенного порядка. Для развивающихся систем характерен поисковый режим.

В українських розвиваючихся освітніх системах інноваційні процеси реалізуються в наступних напрямках: формування нового змісту освіти, розробка і впровадження нових педагогічних технологій, створення нових видів навчальних закладів. Крім цього, педагогічний колектив ряду українських освітніх установ займається впровадженням в практику інновацій, уже ставших історією педагогічної думки. Наприклад, альтернативних освітніх систем початку ХХ століття М. Монтесорі, Р. Штайнера і т.д. Альтернативні навчальні установи з'являються, як правило, в протилежності офіційним освітнім установам. Вони відрізняються своїми цілями і змістом.

Так, наприклад, школа Монтесорі відома як освітня установа, метою виховання якої є розвиток внутрішніх сил і почуттів дитини, а всі методи і форми навчання підпорядковані реалізації цієї мети. Ідеї виховання італійського педагога М. Монтесорі мають своїх послідовців не тільки в Бельгії, Німеччині, Голландії, Італії, США, Франції, Англії, а і в Україні також. В Києві з 1992 року почала працювати перша «Школа Монтесорі – від 3 до 7». Головний принцип М. Монтесорі – «Поможи мені це зробити самому». Тому діяльність Монтесорі-вчителя вагомо відрізняється від діяльності вчителя в традиційних виховних установах. Монтесорі-вчитель повинен пристосуватися до дитини, полегшити йому внутрішню працю, допомогти йому почати жити. Головна задача педагога – розвивати, пробуджувати духовний світ дитини, а не навчати. Для цього він повинен забути про себе і проживати життя разом з учнем. Вчитель не вимагає, а запрошує учня до пізнавальної діяльності, стимулює його до відкриття своєї сторінки в Всесвіті [1, 256].

Важливим в педагогічній діяльності вчителя є створення атмосфери взаєморозуміння і взаємоповаги. Достигнути цього можна, тільки забезпечив свободу умовної і фізичної діяльності дитини.

Свобода умовної діяльності реалізується в праві учня самостійно вибирати питання, над якими він буде працювати сьогодні. Наприклад, учень може вивчати одну тему 2-4 уроку, поки добре не засвоє її. Таке явище вважається нормальним, тому що дитина повинна працювати на своєму рівні. Крім того, вчитель не має права сам, тем більше не може дозволити іншим учням відволікатися від роботи товарища в період найвищої концентрації його пізнавальної діяльності. Допустимі тільки ті активні дії учня, які ведуть його до розвитку.

Монтесорі-вчитель надає перевагу практичним методам над словесними. Він мало говорить, а більше показує і намагається розбудити бажання до самостійної роботи. Тільки тоді, коли учень сам отримує знання, вони стають невід'ємною частиною його світогляду.

Крім шкіл Монтесорі, в Україні почали свою діяльність вальдорфські школи.

Вальдорфська педагогіка сприяє, перш за все, духовному розвитку дитини, а потім – інтелектуальному. В основі вальдорфської педагогіки лежить антропософія німецького філософа Рудольфа Штайнера, який в 1919 р. відкрив першу школу в Штутгарті для дітей працівників тютюнової фабрики «Вальдорф – Асторія».

Ведуча педагогічна ідея підпорядкована впровадженню в життя людського ідеалу: Доброти, Краси, Істини. Отсюди випливає вихідна заповідь: для дитини світ спочатку Добрий, потім – Прекрасний і, в кінці кінців, – реальний. Істинний – тому що сам по собі є творінням мистецтва.

В вальдорфських школах немає спеціально розроблених програм, згідно з якими навчання і виховання повинні відповідати актуальним потребам розвитку дитини, їх неможливо однозначно і точно спрогнозувати і спланувати; кожен педагог повинен мати можливість творити.

До вчителя такої школи пред'являють дуже високі вимоги. Він повинен бути високодуховною людиною, глибоко знати філософські основи антропософії, грати на музичному інструменті, вільно володіти трьома мовами, пройти курс підготовки по антропософії. Перші 8 років один вчитель в одному класі викладає всі предмети.

Також в сучасному дошкільній освіті використовуються різні модульні і локальні інноваційні педагогічні технології (технологія раннього розвитку М.Зайцева, Г. Домана і т.д.).

Модульні (лат. *modulus* – міра) і локальні (лат. *localis* – місний, притаманний певній частині) технології спрямовані на удосконалення певної частини педагогічного процесу, в якому модулем є самостійна функціональна частина. Локальні технології охоплюють лише окремі ланки педагогічного процесу і не пов'язані між собою. Модульні і локальні інноваційні педагогічні технології використовуються як самостійні або як елементи системних технологій.

Автором однієї з технологій раннього навчання дітей дошкільного віку є сучасний російський педагог – філолог Миколай Зайцев. Ця технологія заснована на принципово нових підходах до навчання грамоти і математики і забезпечує високу результативність. Особливостями, які сприяли популярності і широкому застосуванню цієї технології, є доступність при використанні і максимальна наочність матеріалів [1, 123].

Принциповим положенням технології є одночасний розвиток мови дітей з навчанням їх читати. При такому підході читання розглядається не як передумова «прискореного розвитку», а як процес оволодіння новою мовною реальністю – письмовою мовою. Психологічні особливості віку враховуються при використанні всіх видів пам'яті: звукової, моторної, зорової, кінестетичної (просторово-рухової), що робить процес навчання легким, захоплюючим. По твердженню

дефектологов, которые работают с малышами, имеющими недостатки психического развития, занятия по системе Н. Зайцева обеспечивают хорошие результаты в овладении чтением, письмом, языками.

Глен Доман – один из руководителей Института развития человеческого потенциала в Филадельфии в создании своей технологии опирается на отличную зрительную память малышей. В методике Глена Домана используются так называемые «карточки Домана». Глен Доман рекомендует показывать малышу буквально с рождения большие карточки с крупно написанными на них красными словами (именно словами, а не буквами); то же с математикой, где на карточках изображены не цифры, а красные точки, множества. Доман утверждает, что абстрактные символы – цифры и буквы – детям понять гораздо сложнее, нежели конкретные.

Кроме того, Г. Доман считает, что физическое развитие стимулирует и умственное развитие. Когда ребенку исполнится год, надо параллельно с физическим развитием начинать развивать и такие способности, как лингвистические, математические и другие. По мнению Домана, лингвистические способности – врожденная функция человеческого мозга. Он считает, что все младенцы обладают невероятными способностями к языкам, рано способны овладеть чтением. Утверждение о том, что ребенок готов к чтению в пять или шесть лет, не только абсурдно, но и опасно. Готовность формируется в детях, а если не формируется – случайно или с какой-то целью – она не появится вообще.

Современная дифференциация дошкольного образования, многообразие видов детских образовательных учреждений предполагают значительную вариативность в использовании программ и педагогических технологий при соблюдении единства магистральных целей и задач дошкольного образования. Воспитатели могут также использовать (адаптировать) лучший мировой педагогический опыт. Таким образом, в условиях новой образовательной парадигмы разнообразие, вариативность программ является актуальной реальностью. Только такой подход может обеспечить развитие индивидуальности ребенка, учесть образовательные запросы семьи, уровень и направленность работы дошкольных учреждений, а также способствовать развитию инициативы и творчества педагогов [4, 92].

Анализ современной ситуации показывает, что наряду с недостаточной информированностью о современном видовом разнообразии программ (знание терминов и определений) педагоги дошкольных учреждений испытывают значительные трудности в отборе самих программ, не всегда учитывают, как избранные ими программы соотносятся со спецификой образовательного процесса и кадровым потенциалом, а также не всегда учитывают совместимость программ.

Вместе с тем качество дошкольного образования и его востребованность зависят от профессионализма педагогов, осознанного выбора и компетентной реализации образовательных программ. В этой связи становится очевидным, как важно обеспечить правильный выбор и баланс различных программ с ориентацией на создание условий для наиболее полного, разностороннего развития способностей и интересов ребенка дошкольного возраста.

Социальные, экономические и идеологические изменения, происходящие за пределами системы образования, не могут оставить без изменения систему образования и воспитания подрастающего поколения [5, 67].

Закон Украины «Об образовании» закрепил право дошкольных учреждений работать по разнообразным программам. Обращение к личностно-ориентированной педагогике, отход от жестко регламентированных форм воспитания и обучения детей характеризуют общие тенденции перестройки дошкольного образования. Гуманизация современного образования связана, прежде всего, с изменением отношения к воспитанию, в центре которого находится ребенок, становление его субъектности. Переход от единообразия типов дошкольных учреждений к созданию гибкой многофункциональной системы, включающей новые виды государственных и негосударственных учреждений, позволяет реагировать на разнообразные образовательные потребности населения и удовлетворять их, обеспечивая широкие образовательные услуги.

Перестройка системы образования связана с преодолением трудностей. Обновление педагогического сознания – процесс длительный, сложный и болезненный. Важно, чтобы воспитатели осознавали значительность своей социальной миссии и направляли свои усилия на полноценное воспитание и образование детей, их психологическую защиту.

Осознание педагогами смысла происходящих процессов в немалой степени связано с принятием ими вариативности образования, стремлением к обновлению его содержания и технологий, пониманием тех позиций, которые препятствуют существенному реформированию системы [2, 243].

Рассматривая преимущества альтернативных форм образования детей дошкольного возраста можно сделать вывод о том, что в связи со сложившимся дефицитом дошкольных мест в образовательных учреждениях, реализующих программы дошкольного образования; увеличением учреждений, в которых численность детей превышает количество мест, сложностью оперативного решения данных вопросов на уровне муниципальных образований рассмотрены возможности создания и развития альтернативных форм дошкольного образования, а также более гибкой системы режимов пребывания детей в детских учебных учреждениях.

При имеющихся традиционных формах воспитания и обучения дошкольников и введением альтернативных форм расширяется возможность выбора форм дошкольного образования по запросам родителей, повышается уровень всестороннего, индивидуального личностного развития ребенка и обеспечивается равная стартовая возможность при поступлении в школу.

Изучив состояние современной системы отечественного дошкольного образования и исследовал состояние развития альтернативных форм обучения в дошкольном образовании, есть все основания считать, что в будущем тенденции к разнообразию дошкольных учреждений будут усиливаться.

ЛИТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник]. – К.: Академвидав, 2004. – 325с.
2. Подласый И.П. Педагогика: [учебное пособие]. – М.: Изд-во ВЛАДОПРЕСС, 2006. – 364с.
3. Слостёнин В.А. Педагогика / В.А.Слостёнин. – М.: Школа-Пресс, 2000, 492с.
4. Тюников Ю.С. Анализ инновационной деятельности общеобразовательного учреждения: сценарий, подход / Ю.С. Тюников // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2004. – № 5. – С. 10-15.
5. Щуркова Н.Е. Педагогическая технология / Щуркова Н.Е. – М., 2005. – 238 с.

Резюме. Стаття розкриває різні аспекти впровадження інноваційних технологій навчання і виховання дітей дошкільного віку. Дана характеристика зарубіжних і вітчизняних педагогічних технологій. Досліджено стан розвитку сучасних альтернативних закладів дошкільного освіти в Україні.

Ключевые слова: інноваційні технології, альтернативні заклади дошкільного освіти, педагогічна інноватика.

The summary. This article exposes different aspects of introduction of teaching's innovation technologies and preschool children's education. One of an important task of modern pedagogical innovations is a selection, learning and novelty's classification. So with the help of educational technologies learning process must be organized in a such way to help a child to get self-realization, to develop individual, creative abilities, to find an opportunity of self-realization.

Key words: innovating technologies, alternative preschool educational establishments, pedagogical innovation.

Одержано редакцією 18.11.2010 р.

УДК: 374.13

О.В. КОВАЛЕНКО

ПРОГРАМИ ДЛЯ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: ПОГЛЯД З ІСТОРІЇ У СЬОГОДЕННЯ

Резюме. У статті представлені результати опрацювання досліджень науковців з проблем розробки і використання програм для дошкільних навчальних закладів, аналіз нормативних документів з досліджуваного питання, розкриття постановки проблеми програм в історії дошкільного виховання та сформульована позиція автора щодо програм для дошкільних закладів.

Ключові слова: програми для дошкільних навчальних закладів, варіативні програми, вибір програм.

Постановка проблеми. Сьогодні школи, дошкільні навчальні заклади, їх керівники та колективи прагнуть знайти своє обличчя, стиль роботи. Для цього вже є певні умови: педагогам надано право вибору методик, засобів організації навчально-виховного процесу з дітьми. Крім того, з'явилися педагогічні колективи, що втілюють в життя ідеї М.Монтессорі, С.Русової, В.Сухомлинського та інших видатних педагогів. Вони укладають свої статути на основі концепцій цих педагогів та інших інновацій.

У зв'язку з цим актуалізується проблема надання педагогам дошкільних навчальних закладів права вибору програм навчання і виховання дошкільнят.

Тому, завданнями нашого дослідження було опрацювання досліджень науковців з проблем розробки і використання програм для дошкільних закладів, аналіз нормативних документів з досліджуваного питання, розкриття постановки проблеми програм в історії дошкільного виховання, формулювання нашого бачення щодо програм для дошкільних закладів.

На першому етапі метою нашого дослідження було ознайомлення з публікаціями науковців та педагогів-практиків щодо проблеми вибору програм в Україні. Слід зазначити, що ця проблема сьогодні є серед найбільш актуальних. Вона стала предметом широкого обговорення в наукових колах та у засобах масової інформації. Це публікації А.Богущ, О.Долинної, О.Кононко, О.Коваленко, К.Крутій, В.Кузьменко, З.Плохій, О.Проскури, Т.Пироженко та ін.

На переконання А.Богущ, має бути, по-перше, Базова програма розвитку, виховання і навчання дітей в ДНЗ, по-друге, за класичним принципом варіативності, на якому наголошував В.Кремень, варіативні програми. Це цілком закономірне явище. Це вимога практики. А.Богущ зазначає, що базові програми вже розроблено в Росії та інших країнах СНД. Але водночас функціонують і варіативні програми. Серед них і «Програма розвитку особистості дитини», розроблена психологами під керівництвом Л.Венгера, і ще десяток тематичних та загально педагогічних програм [2, 4].

Ми цілком поділяємо позицію О.Проскури про те, що право і вміння вибору – вагомий ознака демократії та психолого-педагогічної культури, а також про те, що особистість починається з вибору.

Окрім того, слід зазначити, що проблема права вибору педагогами програм, глибокого ознайомлення з ними майбутніх вихователів дошкільних закладів введена у навчальні програми педагогічних коледжів,

ЗМІСТ

<i>Анісімова О.Е.</i> Реалізація принципу природовідповідності у педагогічних ідеях Фрідріха Фрьобеля.	3
<i>Атрощенко Т.О.</i> Підготовка майбутнього вихователя до спільної роботи з батьками з питань формування мовленнєвої компетентності дошкільників.	7
<i>Бадер С.О.</i> Особливості становлення моральної поведінки дітей-сиріт дошкільного віку, що виховуються в умовах дитячих будинків.	10
<i>Барна Х.В.</i> До проблеми використання книги в освітній роботі з дошкільниками.	13
<i>Беленька Г.В.</i> Культурно-освітнє середовище ВНЗ як чинник формування професійної компетентності майбутнього педагога.	17
<i>Блащинская И.А.</i> Интегрированный подход к развитию речи дошкольников в ситуации близкородственного билингвизма.	21
<i>Богуш А.М.</i> Теоретичні концепти дошкільної освіти в педагогічній парадигмі В.О. Сухомлинського.	25
<i>Бойко О.В.</i> Педагогічні умови формування мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку в процесі навчання англійської мови.	27
<i>Бондаренко Н.Б.</i> Взаємозв'язок духовності та психологічного здоров'я дітей старшого дошкільного віку.	31
<i>Брежнєва О.Г.</i> Сучасні інноваційні підходи до забезпечення математичної освіти дітей дошкільного віку.	34
<i>Валентьєва Т.І.</i> Стан вихованості почуття комічного у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.	38
<i>Варяниця Л.О.</i> Організація спільної проектної діяльності з дітьми як засіб формування педагогічної культури батьків.	42
<i>Вертугіна В.М.</i> Ігрова діяльність як засіб підготовки дітей з відхиленнями зору до навчання в загальноосвітній школі.	46
<i>Врочинська Л.І.</i> Педагогічні умови виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку у процесі взаємодії дошкільного закладу і сім'ї.	49
<i>Гайдаржійська Л.П.</i> Нетрадиційні підходи до навчання найменших.	54
<i>Гавриш Н.В.</i> Осучаснення роботи з літературними текстами в інтегрованому просторі дошкільного закладу.	57
<i>Газіна І.О.</i> Національні цінності, їх зміст, специфіка та місце в системі виховання дитини дошкільного віку.	61
<i>Гаращенко Л.В.</i> Здоров'язбережувальні методики виховання у фізкультурно-оздоровчому процесі сучасного дошкільного закладу.	67
<i>Гецько С.І.</i> Взаємодія дошкільного навчального закладу з батьками дітей з особливими потребами.	71
<i>Глазова В.В.</i> Система роботи з формування контрольно-оцінних умінь учнів початкової школи.	74
<i>Голота Н.М.</i> До проблеми важковихованості в дошкільному дитинстві.	78
<i>Горбатова Е.В.</i> Интегрированные занятия как средство развития изобразительного творчества детей старшего дошкольного возраста.	81
<i>Горлова Е.Л.</i> Психологический возраст ребенка как основание психолого-педагогической помощи родителям.	85
<i>Горопаха Н.М.</i> Формування у майбутніх вихователів дошкільних закладів екологічної культури як складова їх професійно-практичної підготовки.	88
<i>Демидова Ю.О.</i> Педагогічні умови формування пізнавальної самостійності старших дошкільників у конструктивній діяльності.	92
<i>Дем'янюк О.Б.</i> Теоретичний аналіз проблеми розвитку образу світу на ранніх етапах онтогенезу.	96
<i>Дичківська І.М.</i> Концепція вільного виховання О.С.Нілла у вимірі сучасних проблем педагогічної інноватики.	101
<i>Добрицкая И.М., Митрош О.Н.</i> Кредитная система оценки учебной деятельности студентов: нормативная база, специфика реализации, перспективы развития.	105

<i>Довбня О.С.</i> Вітчизняний досвід програмно-методичного забезпечення ігрової діяльності дітей дошкільного віку в Україні (II половина XX – початок XXI ст.) як історико-педагогічна проблема.	111
<i>Доманюк О.М.</i> Вплив сім'ї на процес соціалізації дітей дошкільного віку.	115
<i>Дронова О.О.</i> Педагогічна технологія формування національного типу особистості в старшому дошкільному віці засобами народного мистецтва.	118
<i>Дубинина Д.Н.</i> Белорусская народная игрушка как средство этнокультурного воспитания детей раннего и дошкольного возраста.	122
<i>Желтова С.С., Романов А.А.</i> Учреждение дополнительного образования как фактор интегрального развития дошкольников (на примере занятий английским языком).	125
<i>Житко И.В.</i> Теоретические подходы к разработке учебно-методических комплексов для дошкольного образования.	128
<i>Житня І.В.</i> Роль рефлексивної культури у формуванні інноваційного потенціалу педагогів дошкільних навчальних закладів. р.	132
<i>Загородня Л.П.</i> Підготовка майбутніх вихователів до створення позитивного іміджу педагога сучасного дошкільного закладу.	137
<i>Зданевич Л.В.</i> Проблема формування у дошкільників ціннісних стосунків у сфері національних інтересів: теоретичний аспект.	140
<i>Карнаухова А.В.</i> Формування шанобливого ставлення у дітей 5-го року життя до дорослих засобами української казки.	143
<i>Каталімова Н.Б.</i> Особенности внедрения инновационных технологий в современную систему дошкольного образования.	147
<i>Коваленко О.В.</i> Програми для дошкільних навчальних закладів: погляд з історії у сьогодення.	151
<i>Козлюк О.А.</i> Світ дитинства: історія і сьогодення.	155
<i>Корякіна І.В., Конопленко Н.М.</i> Педагогічна реабілітація дітей 5-7 років з особливими потребами засобами образотворчої діяльності.	159
<i>Косарева Г.М.</i> Особливості психічного та мовленнєвого розвитку дітей з аутистичними порушеннями.	163
<i>Косарева О.І.</i> Теоретичний аналіз проблеми виникнення почуття сорому у дітей.	167
<i>Косенко Ю.М.</i> Професійна підготовка майбутніх педагогів дошкільної освіти в умовах кредитно-модульного навчання: ресурси самостійної роботи.	170
<i>Кравцов О.Г.</i> Личностные особенности детей старшего дошкольного возраста.	174
<i>Крайнова Л.В.</i> Наступність між дошкільним закладом і школою в опануванні державною мовою.	178
<i>Крутий К.Л.</i> Необхідність і причини розробки нових освітніх програм для дошкільних навчальних закладів.	182
<i>Кузьменко В.У., Кудикіна Н.В.</i> Оновлення програми виховання і навчання «Дитина» – вимога сучасності.	187
<i>Литвиненко С.А.</i> Дитинство у дзеркалі ігрової діяльності.	191
<i>Лях Е.В.</i> Экспериментальная педагогическая модель патриотического воспитания детей старшего дошкольного возраста в процессе ознакомления с культурно-историческими традициями белорусского народа.	194
<i>Маліновська Н.В.</i> Формування мовленнєвої компетенції дітей старшого дошкільного віку засобами казки.	198
<i>Манцевич Т.В., Корнеева М.В.</i> Комплексный подход использования инновационной технологии ТРИЗ в формировании умственной активности старших дошкольников.	201
<i>Відомості про авторів.</i>	206

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 1 (44)

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Поніманська Т.І.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Козлюк О.А., Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.01.2011 р. Підписано до друку 29.04.2011 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 32,24. Обл. вид. арк. 32,72 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 1 (44).— Рівне: РДГУ, 2011. — 209 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дошкільної освіти та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти», проведеної 9-10 грудня 2010 р. Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Інститутом психології ім. Л.С.Виготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), факультетом дошкільного виховання Білоруського державного педагогічного університету ім. Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина).

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20